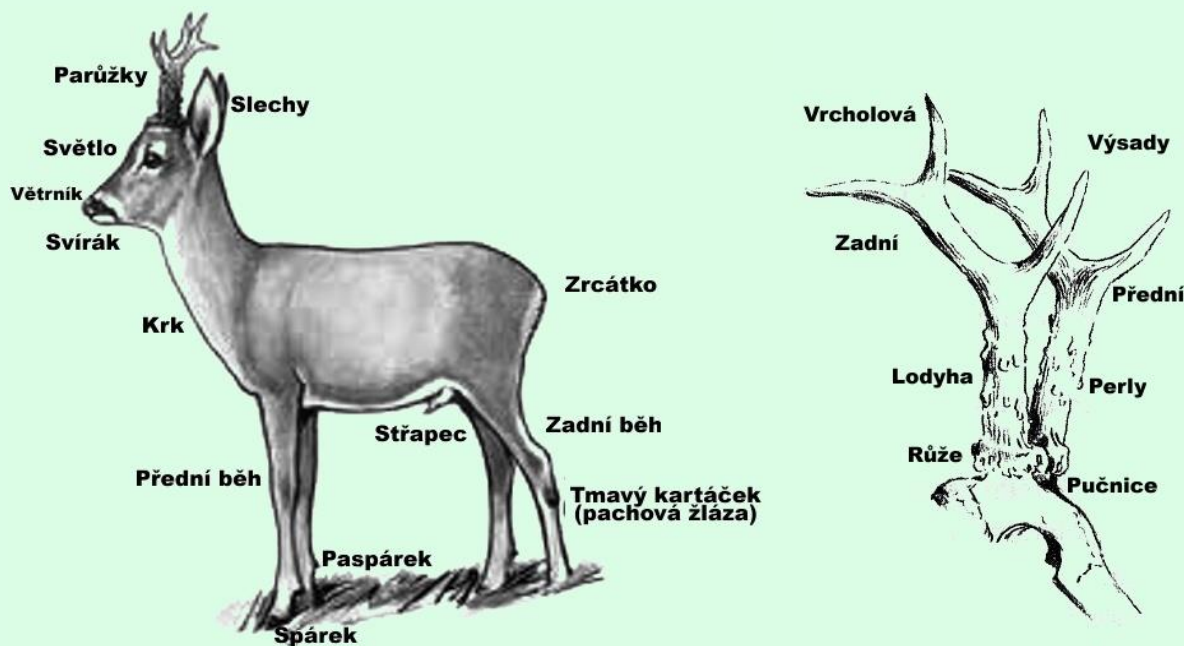

Srnec obecný (*Capreolus capreolus*)

Nejmenší evropský zástupce jelenovitých. Vyznačuje se mírně klenutým hřbetem, nízko nasazeným krkem a zakrnělým ocasem, zcela ukrytým v srsti. Nemá předoční žlázu jako jeleni a jeho paroží je krátké a jednoduché, nanejvýš se 3 výsady. Délka těla 95 až 130 cm, výška v kohoutku 60 až 75 cm. Srst v létě žlutě až tmavě červená, v zimě šedohnědá až tmavošedá; na zadku bílá skvrna (obřitek). Bílá skvrna na zadku má u samců oválný tvar, zatímco u samic je okrouhlejší až srdčitá. Samec má na hlavě až 30 cm dlouhé parůžky, které shazuje v listopadu až prosinci a hned mu narůstají nové. Původně obýval pouze lesnatou krajinu, ale v posledních desetiletích se přizpůsobil i životu v tzv. kulturní stepi, kde změnil své životní návyky - zejména v zimě se zde sdružuje do početných tlup. Mláďata jsou hnědá nebo žlutohnědá s řadami bílých a nažloutlých skvrn, které mizí ve stáří 1-2 měsíců.

Hrubým bekavým hlasem varuje před nebezpečím a zároveň i soka před vstupem do teritoria, jehož hranice značí výměškem několika typů pachových žláz. K vlastní říji dochází až uprostřed léta a od října do listopadu samci paroží shazují. Z utajené březosti v trvání 40-41 týdnů připadá na vlastní vývoj zárodku jen asi polovina doby. Samice mívají 1-2 mláďata (vzácně i 3-4), která rodí na přelomu května a června. Zpočátku zůstávají v úkrytu ve vysokém podrostu a matku následují až po 2 týdnech. Navzájem se dorozumívají jemným pískáním. Od 3. týdne přecházejí postupně na zelenou potravu, ale mateřským mlékem se přikrmují až do zimy. Pohlavně dospívají ve 2. roce života. Srnec u nás patří k nejběžnější lovné zvěři. Z řady civilizačních vlivů (nedostatek úkrytů, ruch v přírodě, ztráty způsobené automobily a zemědělskou mechanizací) se na populační dynamice srnců negativně projevuje i zvýšení osevních ploch řepky olejky, jejíž spásání srncům působí značné zažívací potíže, končící mnohdy až úhynem.

Samec: **srnec**. Samice: **srna, srnka** (mladá), **čiplenka**. Mládě: **srnče, srneček, srnečka**. Srny a srnčata: **zvěř holá**.

Pokrývka těla: **srst**. Obnova srsti: **přebarvování, línání**. Popis těla: **hlava, slechy, pučnice, parůžky, světla, větrník, svírák s lizákem a chrupem**, zřídka slabé horní špičáky – **kelce (osny)**, krk, hrud' s **plecemi a komorou, hřbet s bedry, břicho se slabinami, kýty, běhy se spárky a paspárky, obřitek (zrcátko)**, zakrnělá **kelka**. Na zadních běžích jsou pachové žlázy – **pucky**.

Pohlavní ústrojí: samčí – **žila, ráže** (varlata) v **šourku**, prodloužená srst kolem žíly – **střapec, žíla a ráže** se nazývají **kratiny**. Samičí – **svírka** se **zástěrkou** (prodlouženou srstí). Krev – **barva**. Maso – **zvěřina, srnčina**. Tuk – **bílí, běl**. Vnitřnosti – **vývrh**. Jedlé části vývrhu - **drob**, nejedlé – **výhoz**. Žaludek – **trávník**. Výměty: **trus, hrudky**. Moč – **rez**. Močení – **ždimání**.

Srnci na pučnicích vyrůstají každoročně **parůžky**. Vývoj **parožení: nasazování**, parůžek je v **lýči** či **mechu, vyzrávání, vytloukání** (na dřevinách vznikají **otěrky a výtlučky**), shazování – **shozy**.

Popis parůžku: **růže, lodyha s rýhami či drážkami, hranami, perlami a puky, výsady**. Vývoj parůžku: **paličkáč** či **knoflíkáč, špičák, vidlák, šesterák, osmerák a desaterák** (vzácně). Stejný počet výsad na obou lodyhách – srnec je **rovný**, nestejný počet – srnec je **nerovný**. Srnec **křížák** – na obou parůžcích jsou přední a zadní výsady posazeny na lodyze ve stejné rovině. Srnec **škůdník** - dlouhé lodyhy bez výsad. **Parukáč** – houbovitě nevytlučené parůžky. Abnormality parůžků – **vývrtkovité, troudovité, lopatkovité, kráčejíci, dvojité lodyhy**, aj. Podle mohutnosti parůžků – srnec **slabý, dobrý, silný, kapitální**.

Srnčí zvěř všemi smysly **jistí, bádá**, zrakem **pátrá**, sluchem **bystří**, čichem **větrí**. Zneklidněná srnčí zvěř **beká**, při pronásledování **supí** či **funí**. Srna v říji **píská**, honěná **kvílí, naříká**. Srnčata **piští**.

Páření – **říje**. Srnec srnu **hledá, slídí, honí** ji do kolečka – vznikají **říjištní kruhy** či **rejdiště**. Lovci **vábí**, srnec **přiskakuje**, někdy je **zrazen**. Srna je **pokládána, klade** srnčata.

Více kusů srnčí zvěře tvoří **tlupu**. Srnčí zvěř používá pěšinky – **ochozy**. Z krytu **vytahuje, táhne**, do houštiny zatahuje. Při odpočinku v loži **zalehá**, je zalehlá. Srnec **hrabánkuje**.

Srnec má **kůži**, vyčiněná - **srnčice**.